

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

2010/2272(INI)

24.3.2011

JELENTÉSTERVEZET

a fogyatékkal élők mobilitásáról és integrációjáról, valamint a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó európai fogyatékoságügyi stratégiáról (2010/2272(INI))

Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

Előadó: Ádám Kósa

PR_INI

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS	10

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a fogyatékkal élők mobilitásáról és integrációjáról, valamint a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó európai fogyatékoságügyi stratégiáról (2010/2272(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára¹,
- tekintettel a munkavállalók alapvető szociális jogainak közösségi chartájára²,
- tekintettel a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK irányelvre³,
- tekintettel az „A fogyatékkal élő személyek számára akadálymentes Európa felé” című, 2000. május 12-i bizottsági közleményre (COM(2000)0284),
- tekintettel az „eEurópa 2002: A nyilvános honlapok és tartalmuk elérhetősége” című, 2001. szeptember 25-i bizottsági közleményre (COM(2001)0529),
- tekintettel a funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozására, melyet az Egészségügyi Világszervezet 2001. május 22-én fogadott el (az Egészségügyi Világtanács 54.21. számú állásfoglalása),
- tekintettel a Bizottság „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek: európai cselekvési terv” című, 2003. november 30-i közleményére (COM(2003)0650),
- tekintettel a Bizottság „A fogyatékkal élők jogainak és méltóságának érvényesítését és védelmét szolgáló, jogilag kötelező erejű ENSZ-eszköz létrehozása felé” című, 2003. január 24-i közleményére (COM(2003)0016),
- tekintettel a Bizottság „Zöld könyv: a demográfiai változások kihívása és a nemzedékek közötti szolidaritás új formái” című, 2005. március 16-i közleményére (COM(2005)0094),
- tekintettel a Bizottság „A fogyatékkal élők helyzete az Európai Unióban: a 2008–2009-es európai cselekvési terv” című, 2007. november 26-i közleményére (COM(2007)0738),
- tekintettel a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékoságra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló bizottsági javaslatra (2008/0140(CNS)),
- tekintettel a Bizottság „Európai fogyatékoságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” című, 2010. november 15-i közleményére,

---

¹ HL C 54., 2000.2.25.

² HL C 364., 2000.12.18.

³ HL L 303., 2000.12.2., 16. o.

- tekintettel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény Európai Közösség által történő megkötéséről szóló, 2009. április 24-i tanácsi határozatra (COM(2008)0530) és az Európai Parlament azzal kapcsolatos álláspontjára¹,
  - tekintettel a 2006. december 13-án elfogadott, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyvre („fakultatív jegyzőkönyv”)²,
  - tekintettel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv Európai Közösség által történő aláírásáról szóló, 2009. április 24-i tanácsi határozatra (COM(2008)0530) és az Európai Parlament azzal kapcsolatos álláspontjára³,
  - tekintettel „A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatások: Az Európa 2020 integrált iránymutatás II. része” című, 2010. április 27-i tanácsi határozatra irányuló bizottsági javaslatra és az Európai Parlament azzal kapcsolatos, 2010. szeptember 8-i álláspontjára⁴,
  - tekintettel eljárási szabályzata 48. cikkére,
  - tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság jelentésére és a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság és a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság és a Petíciós Bizottság véleményére (A7–0000/2011),
- A. mivel a fogyatékossgal élők jogai egyenlők a fogyatékossgal nem élő állampolgárokéival, méltóságuk megkérdőjelezhetetlen, és egyenlő bánásmódra, önálló életre és a társadalomban való teljes értékű részvételre jogosultak,
- B. mivel több mint 80 millió ember, az Európai Unió munkaképes lakosságának közel 16%-a fogyatékossgal él, beleértve az autistákat is, és munkanélküliségi rátájuk továbbra is elfogadhatatlanul magas, kétszer akkora, mint a fogyatékossgal nélküli emberek körében, ami társadalmi kirekesztést okozhat,
- C. mivel a védelem fogyatékossgal terén a munkavállalásra, foglalkoztatásra és a szakmai képzésre korlátozódik (2000/78/EK),
- D. mivel a fogyatékossgal élőkkel foglalkozó politikák gyakran tagállami hatáskörbe tartoznak, ezért a nemzeti hagyományokat és társadalmi szokásokat, valamint a gazdasági fejlettséget és helyzetet veszik alapul,
- E. mivel szoros kapcsolat van a (fizikai) mobilitás és a (társadalmi) befogadás között, különös tekintettel a kommunikáció szabadságára (eszközök és hozzáférhetőség tekintetében), valamint a jelnyelvekre és a mozgás szabadságára az élet valamennyi

¹ HL C 184E, 2010.7.8., 413. o.

² ENSZ, ENSZ Közgyűlés, elfogadva: 2006.12.13.

³ HL C 184E, 2010.7.8., 414. o.

⁴ Elfogadott szövegek, P7_TA(2010)0309.

területén, melyek célja a társadalomban való teljes értékű részvétel biztosítása,

- F. mivel a fogyatékossgal élőknek joguk van az önálló életet lehetővé tevő megfelelő szintű közösségi alapú szolgáltatásokhoz, a személyes segítségnyújtáshoz, a gazdasági és szociális függetlenséghez és a társadalomban való teljes körű részvételhez,
- G. mivel a mindenki számára kínált szolgáltatásokhoz és javakhoz való hozzáférést korlátozó tényezők jelentős akadályt képeznek a fogyatékossgal élők számára,
- H. mivel a fogyatékossgal élők diszkriminációnak vannak kitéve az oktatásban és a képzésben, beleértve a fogyatékossgal élő gyermekek és tanulók korai felismerésének hiányát és a beavatkozás elmaradását, ezért foglalkoztatási lehetőségeik rendkívül korlátozottak,

Célkitűzések

1. hangsúlyozza, hogy a fogyatékossgal élőkre fordított pénzügyi kiadások és gazdasági befektetések hosszú távú beruházások mindannyiunk jólétébe és a fenntartható alapokkal rendelkező társadalomba;
2. megjegyzi, hogy az európai társadalmak alapvetően szolidárisak, és teljes mértékben tisztában vannak azzal, hogy alkalmazkodni kell az „enyhe” fogyatékossgal élő emberekhez; hangsúlyozza azonban, hogy a súlyos vagy többszörös fogyatékossgal élőknek több, emberi jogokon és a méltóságon alapuló segítségre van szükségük;
3. hangsúlyozza az új 2010–2020-as európai fogyatékossgügyi stratégia (EFS) célkitűzéseinek jelentőségét, és a fellépések részletesebb kidolgozására szólít fel valamennyi kormányzati szinten;
4. hangsúlyozza, hogy a fogyatékossg vonatkozásában új, hatékony megközelítésre van szükség, amely az EFS végrehajtásának hatékonyabb koordináló és ellenőrző mechanizmusának létrehozásával kezdődik;
5. emlékeztet, hogy egy fenntartható társadalom, melyben az emberek hosszabb ideig élnek jobb egészségben azt is kell jelentse, hogy a fogyatékossgal élők igényeit az árukhoz és szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés révén előzetesen a környezethez lehet igazítani;

Polgári és emberi jogok

6. felszólít az Európai Unió Alapjogi Chartája és a mindenki számára történő tervezés („Design for all”) elvének tiszteletben tartására;
7. felhívja a figyelmet arra, hogy sok fogyatékossgal élő ember továbbra is megkülönböztetésnek van kitéve a törvény és az igazságszolgáltatás előtti egyenlőség terén, és felhívja a tagállamokat, hogy orvosolják e hiányosságokat, beleértve a választójog és a természeti csapások és az ember okozta katasztrófák kezelésének területét

is;

8. hangsúlyozza, hogy az értelmi fogyatékosokkal élők különösen ki vannak téve a visszaélések és erőszak veszélyének, és felhívja a tagállamokat, hogy hozzanak létre fejlett ellenőrző mechanizmust a bentlakásos intézetekben élők emberi jogai és szabadságjogai tiszteletben tartásának biztosítására, különös tekintettel a fogyatékosokkal élő nőkre;

Az adatgyűjtés és az érintettekkel való konzultáció jelentősége

9. hangsúlyozza, hogy jelenleg a tagállamokban nem vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre megfelelő adatok a fogyatékosügyi kérdésekről és a fogyatékosokhoz kapcsolódó szolgáltatásokról, beleértve a bentlakásos intézmények számát és minőségét is;
10. csalódottságának ad hangot a fogyatékosokkal élők korlátozott szerepvállalása miatt az adatgyűjtésben és a konzultációban, és úgy véli, hogy a Bizottság központi konzultációs honlapján 2009-ben folytatott bizottsági konzultáció során a civil társadalom által adott 336 válasz azt mutatja, hogy a tájékoztató kampány nem érte el a célcsoportokat;
11. felhívja a Bizottságot, hogy fokozza a tagállamok közötti együttműködést, különös tekintettel az egymással összehasonlítható adatok gyűjtésére; hangsúlyozza, hogy a fogyatékoság mérésének nem csak orvosi szempontokat kell figyelembe vennie, hanem társadalmi és környezeti kérdéseket is;

Demográfiai változások és akadálymentes környezet

12. hangsúlyozza, hogy a demográfiai változás is befolyásolhatja a fogyatékosok helyzetét, mivel az idős emberek számára nyújtott szolgáltatások és megoldások nagyrészt nélkülözhetetlenek a fogyatékosokkal élők számára is;
13. megjegyzi, hogy ez nem vezethet vetélkedéshez a két társadalmi csoport között, hanem hozzájárulásként kell azt tekinteni a foglalkoztatás alapú növekedést serkentő innovációkhoz és a társadalmi fejlődéshez a tagállamokban;
14. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vegyék fontolóra és értékeljék az 1083/2006/EK irányelv 16. cikkének alkalmazását, és tegyenek erőfeszítéseket az akadálymentesítés terén az európai strukturális alapok és különösen az Európai Szociális Alap felhasználása révén elérhető hozzájárulások fényében;

Szabad mozgás és akadálymentes szolgáltatások

15. tudomásul veszi, hogy a mozgás szabadsága alapvető jog az Európai Unióban; hangsúlyozza, hogy az pozitívan befolyásolja a fogyatékosokkal élők életminőségét és

részvételét a társadalomban;

16. megjegyzi, hogy a fogyatékossgal élők kölcsönösen elismert parkolókárttyája és az egységes európai utasjogi charta fontos a fogyatékossgal élők társadalmi beilleszkedése szempontjából;
17. hangsúlyozza, hogy nem alakulhatnak ki innovatív és tudásalapú gazdaságok a fogyatékossgal élők számára hozzáférhető tartalmak és formák, például vakok számára hozzáférhető honlapok, valamint jelnyelvet használók számára elérhető tartalmak és szolgáltatások nélkül;
18. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy ingyenes szabadalmak, szabványok és olcsó szoftverek révén növeljék a szolgáltatások elérhetőségét, beleértve az Európa 2020 stratégia legfontosabb kezdeményezéseit célkitűzéseinek elérése érdekében;

Esélyegyenlőség

19. leszögezi, hogy a különféle fogyatékossgal élőknek magától értetődően rendelkezésükre kellene állniuk az áruk és szolgáltatások vásárlását lehetővé tevő eszközök;
20. leszögezi, hogy a termékek, áruk és szolgáltatások, beleértve azok módosított változatait is, nem lehetnek megkülönböztetőek, tehát nem alkalmazhatnak alternatív árazást a fogyatékossgal élők esetében; felül kell vizsgálni továbbá az európai közbeszerzési jogszabályokat is;
21. megerősíti, hogy a kkv-k hozzájárulhatnak a fogyatékossgal élők helyzetének javításához, különösen ha jobb esélyekkel indulnak a közbeszerzések során; ezért a kkv-kat több és megfelelő információval kell ellátni a fogyatékossgal élőkrol;
22. hangsúlyozza, hogy a védett műhelyek és az integrált munkahelyek egyaránt értékes megoldást jelenthetnek a különféle fogyatékossgal élő emberek alkalmazására, ésszerű körülmények biztosítása mellett;
23. a megkülönböztetés elleni jelenlegi uniós jogszabályok hézagainak korrigálására szólít fel a fogyatékossgal élők védelme terén, hiszen most az csak a foglalkoztatásra, a munkavégzésre és a szakmai képzésre terjed ki (2000/78/EK);

Befektetés a fogyatékossgal élő emberekbe

24. megjegyzi, hogy a jelenlegi oktatási és képzési rendszerek általában nem akadályozzák meg a fogyatékossgal élők magas kihullási rátáját; hangsúlyozza, hogy ez intenzív szociális és foglalkoztatásbeli hátrányokat okoz a fogyatékosok körében, különösen a jelenlegi gazdasági válságban;
25. leszögezi, hogy a befogadó jellegű oktatásra kell helyezni a hangsúlyt; ezért arra hangsúlyt kell fektetni az európai oktatási és képzési együttműködés keretstratégiájában és

az Európa 2020 stratégia készségek és munkahelyek kiemelt kezdeményezésében; továbbá új és megfelelő iránymutatásokra és az információs technológia megfelelő használatára van szükség az iskolákban és otthonokban a személyes és személyre szabott segítségnyújtás tekintetében;

26. hangsúlyozza, hogy a vállalatok társadalmi felelősségvállalása is fontos ösztönző lehet a fogyatékossgal élők helyzetének javítsa terén; jó gyakorlatok támogatására és alkalmazására szólítja fel a szerepvállalókat és érintetteket e területen;
27. leszögezi, hogy nagyobb hangsúlyt kell helyezni az európai és tagállami intézmények tisztviselőinek arra vonatkozó képzésére, hogy miként fogadják és tájékoztassák a fogyatékossgal élőket, és rendkívül fontos a nyilvános jogi dokumentumokhoz és eljárásokhoz való hozzáférés kérdése is;
28. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy intenzívebben tájékoztassák a fogyatékossgal élő gyermekek szüleit a korai felismerés és fejlesztés biztosítása, és az igényeiknek megfelelő lehetséges megoldások biztosítása érdekében;

A szegénység elleni küzdelem

29. megállapítja, hogy a fogyatékossgal élőknek az átlaghoz képest nagyobb esélyük van a szegénységre; közel 80 millió fogyatékossgal élő szegény, beleértve 1 millió siketet is;
30. leszögezi, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve (2010) által a szegénység csökkentéséhez adott ösztönzés nem működhet a fogyatékossgal élők munkaerő-piaci integrálása és a rokkantsági és fogyatékossgal kapcsolatos nyugdíjrendszerben alkalmazott jövedelempolitika módosítása nélkül; tekintettel arra, hogy ez utóbbi stigmaként is szolgál;

A Parlament továbbra is szociálisan fenntartható és az emberi jogokat alapul vevő megközelítés követését kéri

31. felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy mielőbb ratifikálják és hajtsák végre a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt és fakultatív jegyzőkönyvét;
32. felhívja a tagállamokat, hogy az Európa 2020 stratégiának megfelelően az EFS időintervallumában és keretében (ismét) tanulmányozzák a fogyatékossgal kapcsolatos fellépéseiket és nemzeti programjaikat vagy stratégiáikat;
33. felhívja a Bizottságot, hogy a közbeszerzések reformjáról szóló tervezett zöld könyvében fektessen nagyobb hangsúlyt a fogyatékossgal kapcsolatos kérdésekre;
34. felhívja a tagállamokat, hogy az orvosi szempontok mellett, az egyenlő esélyek és az aktív élet előmozdítása érdekében a lehető legnagyobb mértékben támogassák a magasabb szintű önálló életvitelhez szükséges megfelelő intézkedéseket és eszközöket;

35. felhívja a Bizottságot, hogy dolgozzon ki konkrét, megfelelő és részletesebb fellépéseket és ellenőrző mechanizmusokat a kormányzat minden szintjén az EFS végrehajtása vonatkozásában;
36. felhívja a Bizottságot, hogy nyújtsa be az európai akadálymentesítési intézkedéscsomagot, melyre az EFS-ben ígéretet tett;
37. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS ÖSSZEFOGLALÓ

A jelentéstevő az EP döntésének megfelelően a fenntartható társadalom elérése és emberi jogi alapú megközelítésre alapozva a következő előre lépéseket várja. Első lépésként a tagállamoknak nemcsak aláírni, ratifikálni is kellene a fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt és annak kiegészítő jegyzőkönyveit, hanem indokolt az Európai Bizottság által kiadott European Disability Strategy-vel (EDS) és az EU2020 stratégiával összhangban lévő nemzeti politikák, stratégiák kialakítása fogyatékoságügyben is, vagy a már meglévő ilyen nemzeti szintű dokumentumoknak a felülvizsgálata. Ennek keretében az önálló életvitel segítő, személyre szabott ellátások és szolgáltatások irányába történő elmozdulás üdvözlendő, hiszen a túlságosan formalizált, az egyedi igényekre kevésbé rugalmas rendszer csak kevésbé lehet alkalmas az EU2020 céljainak az elérésében. Ezért az Európai Bizottságnak a már kiadott, az EDS-sel kapcsolatos, 2015-ig terjedő intézkedési terve ugyan megfelelő irányt mutat, azonban támogatandó egy olyan továbblépés, amely konkrétabb határidőket, illetve programelemeket is bemutat a jobb végrehajtás érdekében.

A jelentéstevő két különösen fontos jogalkotási célkitűzést lát az európai intézmények előtt a strukturális alapokkal kapcsolatos felülvizsgálat mellett: az EDS-ben megfogalmazott European Accessibility Act mihamarabbi és részletesebb koncepciójának, illetve tervezett normaszövegének a bemutatása, illetve a fogyatékosággal élő emberek mint hátrányos helyzetű társadalmi csoport beemelése a közbeszerzésekre vonatkozó jogalkotásiba.

ALAPVETÉSEKRŐL

Az Európai Parlament történetében számos alkalommal foglalkozott már a fogyatékos emberek helyzetével, több különösen fontos határozattal is kiállt a fogyatékosággal élő emberek integrációjáért, jogaik elismeréséért és védelméért, felszólítva mind a tagállamokat, mind pedig az Európai Bizottságot EU-s szintű jogi normák és jogszabályok megalkotására. Ebben a munkában még ma is aktív képviselők is részt vettek, akiknek a munkája nélkül ma nem tartanánk itt.

Tekintettel arra, hogy a jelentéstevő nemcsak elkötelezett a fogyatékosággal élő emberek érdekében, hanem maga is érintett, és korábban is megtapasztalta, illetve tapasztalja mindazokat a hátrányokat vagy hiányosságokat, amelyek nagymértékben befolyásolják a fogyatékos emberek életminőségét.

Ez az elkötelezettség egy új megközelítést is jelent. Egy olyan új megközelítést, amely nem csak igyekszik az eddigi eredményeket magába foglalni, hanem egyúttal újabb irányokat, vagy lehetséges szempontokat is beemel egy fenntartható, versenyképes és innovatív Európa érdekében.

A jelentés alapvető kiindulási pontja az emberi jogok legújabb generációjának, vagyis a fogyatékosággal élő emberek meglévő emberi jogainak a tényleges biztosítására irányul. Azt senki sem vonja kétségbe, hogy rendelkeznek emberi jogokkal a fogyatékos emberek, legfeljebb azok tényleges gyakorlását a - részben fizikai, részben pedig társadalmi -

környezeti akadályok, beleértve a nem megfelelően hozzáférhető szolgáltatások és termékek hiúsítják meg. Néhány esetben ezért külön hangsúlyozásra kerülnek egyes fogalmak, úgymint a közösségi alapú szolgáltatások nyújtásának szükségessége, jog a személyi segítséghez, avagy a gazdasági és szociális függetlenség, illetve a jelnyelv elismertetése és a Design for all elvének elfogadása az önálló életvitel megteremtése érdekében. Külön megerősítésre kerül a fogyatékos gyermekek, illetve szüleik (akik leggyakrabban nem is rendelkeznek fogyatékossgal) jogai is, támogatva a korai fejlesztést, mint a jövőbe történő első befektetés.

Összhangban az EU2020 stratégiával, az egyik legfontosabb, ha nem a legfontosabb célkitűzés: a közel 80 milliányi, az EU-ban élő fogyatékos ember foglalkoztatásának növelése, a meglévő, őket diszkrimináló akadályok mielőbbi lebontása. Ma az EU-ban a fogyatékossgal élő embereknek csak a töredéke dolgozik, dolgozhat, és körükben is nagyobb eséllyel kerülhetnek ki a szociálisan kirekesztettek. A fogyatékos, illetve megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatási szintje európai átlagban is alacsony: mindössze 30-40%-uk dolgozik, a szegényebb tagállamokban ennél csak rosszabb a helyzet, mialatt évente átlagosan kb. 1%-kal kell nőnie a foglalkoztatásnak az EU2020-ban vállalt 75%-os szint eléréséhez. Mindeközben 12 millió, az alacsonyan képzett munkavállalók által betölthető munkahely szűnik meg 2020-ig.

A jelentés címére utalva a jelentéstevő fontosnak tartja azt is bemutatni, hogy a fogyatékos emberek mobilitása, beleértve a kommunikációs hozzáférést is, mint a gondolatok és önkifejezés mobilitásának eszközét, és a társadalmi inklúzió nem két külön dolog, nem csupán két egymást erősítő tényező, hanem két teljes értékű, az emberi jogi alapú megközelítés két fundamentuma a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének növelése terén. Ami pedig a cím második felét illeti, az Európai Parlament egyszerűen nem teheti meg, hogy az Európai Bizottság tavaly novemberében kiadott, a korábbi, 7 éves EU fogyatékossgügyi stratégia helyébe lépő új, 10 éves Európai Fogyatékossgügyi Stratégia (EDS) által megfogalmazott célokra és annak mellékleteként meghatározott intézkedésekre ne reagáljon határozott állásponttal.

RÉSZLETES INDOKOLÁS:

Célkitűzésekről

Hosszú távú társadalmi befektetésről és nem pedig rövid távú kiadásokról kell beszélni a fogyatékossgal élő emberek esetében egy fenntartható, versenyképes és innovatív társadalom esetében. Fenntartható az a társadalom, ahol többen dolgoznak, biztosítva a nyugdíjrendszerek stabilitását is. Versenyképesebb az a társadalom, ahol nem a születéskori helyzet, hanem átalakítható és emiatt átléphető akadályok miatt egyben legyőzhető akadályok léteznek, megvalósítva a társadalmi mobilitást. Innovatív a társadalom akkor, amikor az egyéni szükségletekre reagáló és költségghatékony, nem elsősorban a szociális befogadásra épülő megoldások léteznek a fogyatékos emberek önálló életvitelét megvalósító társadalmi integrációjára.

Különbséget kell tennünk a fogyatékossgal élő emberek igényei szerint a különböző támogatások tekintetében, szigorúan csak ösztönzőkre építve a különböző aktív és passzív ellátások vonatkozásában. A cél ugyanis az, hogy egyrészt személyre szabottabb segítséget kaphassanak a különböző típusú és súlyosságú fogyatékossgal élő emberek, felhasználva a

legújabb tudományos és érdekvédelmi eredményeket és tapasztalatokat is, beleértve a WHO új klasszifikációs rendszerét is, amely már a környezeti tényezőket is értékeli egy adott fogyatékossgal élő ember funkcionalitását tekintve. Másrészt pedig egyre kevésbé legyen szükség személyre szabott segítségre egy valóban akadálymentesebb környezetben, beleértve a szolgáltatásokhoz és termékekhez való nagyobb fokú hozzáférés tekintetében.

Szükség van az EDS végrehajtása tekintetében arra, hogy részletesebb és a monitoringozás esetében pedig pontosabb határidőket, illetve mechanizmust állapítsanak meg. Fontos szerepet kaphatnának a különböző, eddig még be nem vont egyeztető fórumok is, megkönnyítve a szorosabb és szakmai koordinációt mind a tervezés, mind a végrehajtás tekintetében.

Polgári és emberi jogokról

Az Európai Parlament nemcsak elkötelezett az EU Alapvető Jogairól szóló Kartája mellett, hanem hangsúlyoznia kell azt is, hogy a Design for all mint eszme és tervezési módszer támogatandó a szélesebb körű akadálymentesítés érdekében.

Adatok gyűjtésének és a konzultációk fontosságáról

Az Európai Bizottság által felkért szakmai testület (ANED-Network) bevallása szerint a fogyatékossgal élő emberekre vonatkozó meghatározások, adatok nemcsak hiányosak, hanem sok esetben még csak nem is összehasonlíthatók teljes mértékben. Nagyon nagy információs hiányosságok tapasztalhatók az egyik legkritikusabb területen is: az intézetekben élő fogyatékos emberek száma, helyzete, ellátása tekintetében is kevés a megbízható adat. Fontos a kutatások támogatása, a meglévő társadalmi fehér foltok feltérképezése.

Demográfiai változásokról és az akadálymentes környezetről

A demográfiai változások kapcsán kevés szó esik arról, hogy az idősödő társadalom sosem látott kihívásokkal fogja szembesíteni az embereket, az eltartottsági ráta is meg fog duplázódni, amely egyelőre beláthatatlan következményekkel fog járni. Ezt a folyamatot az EUROSTAT által készített prognózis támasztja alá, miszerint az eltartottsági ráta 2050-ig meg fog duplázódni, amely tendencia elsősorban az újonnan csatlakozó KKE-i tagállamok mellett Németországot és Olaszországot fogja különösen érzékenyen érinteni. A magasabb nyugdíjba meneteli kor, még egészségesebb életvitel mellett is komolyabb változtatásokat fog igényelni mind a környezet, mind a szolgáltatások hozzáférése tekintetében. Az önálló életvitel fontossága is megnő, hiszen a szociális és egészségügyi ellátások tekintetében (is) munkaerő-hiány léphet fel, megdrágítva ezen szolgáltatások árát.

Személyek szabad mozgásról és az akadálymentes szolgáltatásokról

A mozgás szabadsága alapelv alapvető európai uniós jog. Ehhez azonban megfelelően akadálymentes tömeg- és egyéni közlekedésre (beleértve a tagállamok parkolási igazolványok egységesebb harmonizációját összhangban az EDS célkitűzésével), valamint a jelentéstevő által is régóta szorgalmazott egységes utas jogi karta megalkotására lenne szükség a valamennyi közlekedési eszközön való, mindenki számára megfelelő és biztonságos utazás megvalósítása érdekében.

Továbbá különösen a vakok számára is akadálymentesen használható honlapokra,

elektronikusan is igénybe vehető, online jelnyelvi szolgáltatásokra, megfelelő szabványokra, ingyenesen felhasználható szoftverekre, megoldásokra is szükség van a digitális írástudás elterjesztése érdekében, teljessé téve a korábbi eEurope kezdeményezéseket.

Esélyek egyenlőségéről

Az esélyek egyenlősége nem egyenlő az azonos, ugyanolyan esélyekkel, mert akkor nem érhető el a társadalmi cél: az integráció. Az esélyek akkor egyenlők, ha az eredmények eléréséhez ugyanaz az erőfeszítés hasonló eredményhez vezet, megfelelő és meghatározott feltételek, eszközök segítségével, amelyek egyébként a konkrét munka- és végeredmény elérése szempontjából irreleváns tényezők módosításával biztosítható.

Az esélyegyenlőség elképzelhetetlen olyan termékek és szolgáltatások azonos áron történő hozzáférése nélkül, amelyek egyébként mindenki számára rendelkezésre állnak és a gyártási technológia lehetővé teszi azok költséghatékony diverzifikálását, azaz nem lehet a fogyatékos embereket többletköltséggel terhelni azért, mert eltérő szükségleteik vannak.

A KKV-k szerepe is kiemelkedően fontos, és nemcsak általában a fogyatékos emberek foglalkoztatásában a megfelelő információkkal történő ellátásukkal, hanem a közbeszerzésekben való részvételük szempontjából is hozzájárulhatnak a társadalmi befogadás erősítéséhez, amennyiben európai fogyatékos emberek bevonásával készült termékek, szolgáltatások kerülhetnek ajánlatra és előnyt élvezhetnek ebben a versenyben.

Befektetés a fogyatékos emberekbe

A jelenlegi oktatási és képzési rendszerek még nem kellő mértékben felkészültek arra, hogy a fogyatékos fiatalok, emberek igényeit jobban figyelembe vegyék és még mindig magasnak tekinthető a fogyatékossgal élő diákok lemorzsolódási aránya. Például az egyik legfejlettebb tagállam, Dánia fogyatékossgal élő diákjainak mindössze 44%-a tudott 2007-ben a középfokú oktatási rendszerbe bejutni, mialatt az épek körében ez az arány 75% volt. A fogyatékos embereknek mindössze 5%-a rendelkezik felsősokú végzettséggel, ami töredéke az átlagnak.

Küzdelem a szegénység ellen

A 80 millió fogyatékossgal élőket, beleértve az 1 millió siket embert társadalmi kirekesztését, nagyobb eséllyel fenyegeti a szegénység kockázata (az OECD szerint közel minden 4. fogyatékossgal élő ember él szegénységben). A szegénységi kockázat egyszersmind stigmaként is szolgál és a rokkantsági ellátásokat és jogosultságokat valóban az arra rászorulóknak kell biztosítani.